

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

Південно-східне міжобласне територіальне відділення

просп. Олександра Поля, 2, м. Дніпро, 49004, тел. (056) 742-86-12

E-mail: dp@amcu.gov.ua Код ЄДРПОУ 20306037

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

17.08.2020 року

м. Дніпро

№54/26-рк/к

Операторам газорозподільної системи
згідно з реєстром

*Щодо запобігання порушенням
законодавства
про захист економічної конкуренції*

Південно-східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) під час виконання покладених на нього завдань, протягом 2020 року була отримана інформація, щодо дій Операторів газорозподільної системи (далі – Оператори ГРМ), які можуть призводити до порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринку розподілу природного газу.

За результатами проведеного дослідження було встановлено наступне.

Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії», ринок розподілу природного і нафтового газу трубопроводами віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

Особливостями умов Ліценцій, на підставі яких Оператори ГРМ здійснюють свою діяльність, є те, що Оператор ГРМ здійснює діяльність на закріпленій території, в чітко визначених територіальних межах.

Таким чином, у розумінні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», на ринку розподілу природного газу в межах території, визначеної Ліцензією на провадження діяльності на цьому ринку, ринкове становище Операторів ГРМ має ознаки монопольного (домінуючого), оскільки на цьому ринку у кожного з них немає жодного конкурента.

За наявною у територіального відділення інформацією, Операторами ГРМ проводиться впорядкування взаємовідносин із побутовими споживачами шляхом підписання актів розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності.

Основні правила технічної експлуатації газорозподільної системи визначені розділом III Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 року № 2494, зі змінами (далі - Кодекс).

Відповідно до визначень Кодексу, межа балансової належності - точка розмежування газових мереж між суміжними власниками газових мереж за ознаками права власності чи користування, на якій відбувається приймання-передача природного газу.

Згідно з пунктом другим глави 1, зазначеного розділу Кодексу, *власники газової мережі, яка згідно з розділом II цього Кодексу кваліфікується як газорозподільна система (крім газорозподільної системи, що відноситься до державного майна), що не є*

Операторами ГРМ, та Оператор ГРМ, до мереж якого підключені належні власникам газорозподільні системи (або на території ліцензованої діяльності якого знаходяться споживачі, підключені до цих газорозподільних систем), зобов'язані укласти договір про експлуатацію таких газорозподільних систем, або договір господарського відання чи користування з передачею газорозподільних систем на баланс Оператору ГРМ, або оформити передачу належних власникам газорозподільних систем у власність зазначеному Оператору ГРМ (у тому числі шляхом купівлі-продажу).

Договори експлуатації, господарського відання та користування укладаються за формами, визначеними у додатках 3 - 5 цього Кодексу (крім газових мереж, що є державним майном).

Технічне обслуговування та поточний ремонт внутрішньобудинкових газових мереж у багатоквартирному будинку здійснюється на умовах договору, укладеного між співвласниками/особою, уповноваженою на це співвласниками, і суб'єктом, що має право на виконання таких робіт.

При цьому види робіт, які входять до технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання в житлових будинках та здійснюються виключно Операторами ГРМ, визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

Крім того, пунктом другим глави 5 цього розділу Кодексу встановлено, що межа балансової належності визначається за ознаками права власності на газові мережі чи окремі її елементи. Межа експлуатаційної відповідальності встановлюється на межі балансової належності, але за домовленістю сторін може не збігатися з межею балансової належності, про що має бути зазначено в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

А відповідно до пункту четвертого цієї глави, якщо до ГРМ підключені газові мережі, які не належать жодній особі та через які природний газ розподіляється суб'єктам ринку природного газу, такі газові мережі в установленому законодавством порядку мають бути передані в користування Оператору ГРМ, до газорозподільних систем якого підключені зазначені газові мережі.

Як показують матеріали дослідження, існують випадки коли представниками Операторів ГРМ висувуються вимоги до побутових споживачів (або їх представників) підписати акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності, за відсутності юридичного підтвердження власності газової мережі та в подальшому нав'язування окремого виду договору, передбаченого Кодексом (додатки 3 - 5).

Держава гарантує недоторканність майна і забезпечує захист майнових прав власників. Власникам газової мережі, що не є Операторами ГРМ, не заборонено отримувати фінансову винагороду за використання їхньої власності іншими суб'єктами господарювання для здійснення господарської діяльності. Відтак, визначення права власності на газові мережі чи окремі її елементи є визначальним при побудові взаємовідносин між Операторами ГРМ та побутовими споживачами.

Оскільки конкуренцією можливо визначити, як боротьбу фірм за обмежений об'єм платоспроможного попиту споживачів, що ведеться фірмами на доступних їм сегментах ринку, саме споживач є центральною фігурою ринкових відносин. Тому встановлення суб'єктом господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, таких умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку визначаються порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Таким чином, оскільки вищенаведеним пунктом другим глави 1 розділу III Кодексу, передбачена альтернативність обов'язків власників газорозподільних мереж або окремих їх елементів щодо видів договорів, пов'язаних з експлуатацією газорозподільних мереж, які вони повинні укласти, а у разі відсутності власника мережі повинні бути передані в користування Оператору ГРМ (пункт четвертий глави 5 цього розділу), дії Операторів ГРМ щодо зобов'язання побутових споживачів (або їх представників) підписати акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності, за відсутності

юридичного підтвердження власності газової мережі, можуть призводити до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій чи бездіяльності суб'єкта господарювання, який займає монополіне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

На підставі викладеного вище, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», з метою запобігання дій, що можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Акціонерному товариству «Оператор газорозподільної системи (назва згідно з реєстром)» вжити заходи, спрямовані на запобігання дій, що можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду особами, яким вони надані.

Про результати розгляду необхідно повідомити територіальне відділення в десятиденний строк з дати отримання рекомендацій та надати документи, які свідчать про вжиті заходи направлені на запобігання зазначених вище порушень.

Голова
адміністративної колегії

О. ТУРКОВСЬКИЙ

Члени адміністративної колегії:

Є. ВАРНАКОВ

В. ГАРАГУЛЯ

Секретар колегії

О. ФЕДОРЕНКО